

MURHA KANTONISSA

ROBERT VAN GULIK

Murha Kantonissa

Robert van Gulik

Murha Kantonissa

SAGA Egmont

Murha Kantonissa

Translated by Kristiina Rikman

Original title: *Murder in Canton*

Original language: English

Cover image: Shutterstock

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright ©1966, 2022 Robert van Gulik and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727108261

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

HENKILÖT

Kiinassa sukunimi – joka tässä on painettu isoin kirjaimin – on etunimen edellä.

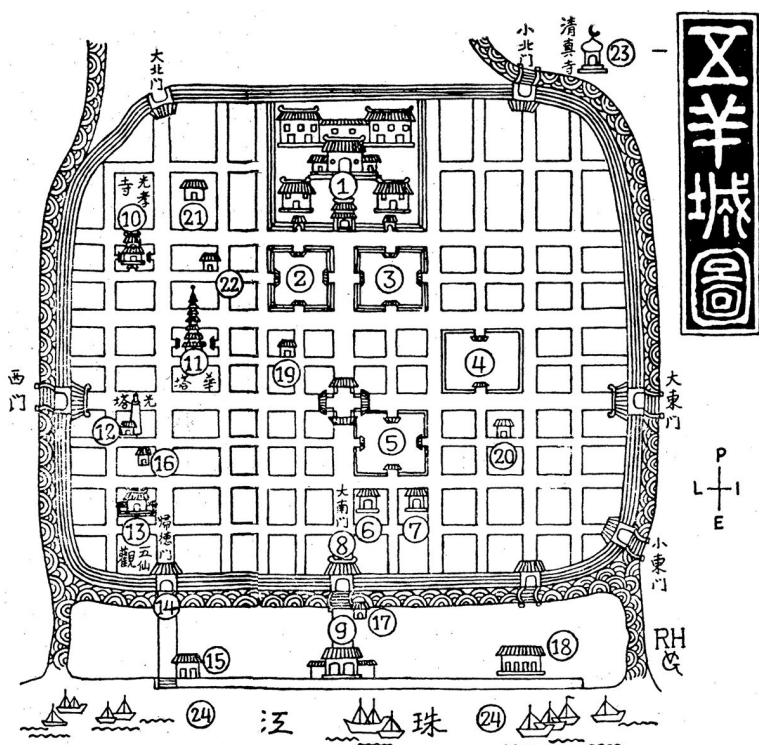
	Päähenkilöt
DEE Jen-djeh	Korkeimman oikeuden puheenjohtaja, joka tässä romaanissa vierailee Kantonissa kesällä 680 jKr.
CHIAO Tai	keisarillisen kaartin komentaja, puheenjohtajan apulainen
TAO Gan	korkeimman oikeuden pääsihteeri, puheenjohtajan apulainen
	”Keisarillisen sensorin tapaukseen” liittyvät henkilöt
WENG Kien	Kantonin ja eteläisten alueitten käskynhaltija
PAO Kwan	Kantonin maaherra

LEW Tao-ming	keisarillinen sensori
Tri SOO	hänen neuvonantajansa
	”Smaragditanssijattaren tapaukseen” liittyvät henkilöt
Zumurrud	arabialainen tanssityttö
Mansur	Kantonin arabiyhdyskunnan johtaja
LIANG Foo	kuuluisa finanssimies
YAU Tai-kai	varakas kauppias
	”Salaisen rakastajan tapaukseen” liittyvät henkilöt
Lari-lee	sokea tyttö
NEE	merikapteeni
Dunyazad Dananir	orjatyttö orjatyttö

KARTTALUONNOS KANTONISTA

- 1 Käskeynhaltijan palatsi ja maakunnan hallinnollisia virastoja
- 2 Oikeustalo ja kaupunginhallinnon toimitilat
- 3 Varuskunnan päämaja
- 4 Tutkintohalli
- 5 Tori
- 6 Sodanjumalan temppeli
- 7 Kung Fu-tsen temppeli
- 8 Eteläportti
- 9 Tullirakennus
- 10 Kwang-siaon temppeli
- 11 Kukkaispagodi ja temppeli
- 12 Muhamettilainen moskeija
- 13 Viiden Kuolemattoman temppeli
- 14 Kuei-Te -portti
- 15 Satama-alueella sijaitseva viinitupa
- 16 Viiden Kuolemattoman majatalo
- 17 Majatalo jossa Tao Gan asusti

- 18 Arabimerimiesten suosima yömaja
 19 Liang Foon talo
 20 Kapteeni Neen talo
 21 Yau Tai-kain asunto
 22 Maaherra Paon talo
 23 Muhamettilaisen pyhimyksen hautamuistomerkki
 24 Helmijoki

I

Tullirakennuksen nurkalla seisoivat kaksi miestä katsellen vaihtopitkää lohduttomannäköistä satama-aluetta. Vanhemman laihaa luisua vartta verhoi kiireestä kantapäähän ikäloppu vuohennahkainen kaftani. Toinen, roteva viisissäkymmenissä oleva komea mies, oli pukeutunut paikattuun ruskeaan kaapuun ja lyhyeen jakkuun. Heidän siinä seisoskellessaan kuuma hiostava sumu tiivistyi lämpimäksi tihkusateeksi, joka kasteli heidän mustien päähineittensä kuluneen sametin. Ilma tuntui raskaalta ja painostavalta, sillä vaikka oli jo myöhäinen iltapäivä ei virottavasta iltatuulesta ollut vielä merkkiäkään.

Tusinan verran paljasselkäisiä kuleja purki paraillaan lastia vierasmaalaisesta laivasta, joka oli kiinnittynyt hiukan kauemmas satamalaituriin, tullirakennuksen kaariportin kohdalle. He hoiperrelivat valittavan työlaulun tahdissa alas laskusiltaa hartiat lyyssä raskaitten paalien alla. Neljä vartiomiestä seurasi työtä välinpitämättömästi portilla, he olivat

työntäneet piikkiäiset kypäränsä pois hikiseltä otsaltaan ja nojailivat pitkiin pertuskoihinsa.

”Katsos! Sama laiva jolla tultiin aamulla jokea alas!” huudahti vanhempi miehistä. Hän osoitti tummaa epämääräistä haamua, joka sukelsi esiin sumusta ulkomaisen aluksen taakse ankkuroitujen laivojen mastomerren takaa. Mustaa sotadžonkkia soudettiin kovaa kyytiä kohti Helmijoen suistoa, messinkikumistimet varoittivat jokikauppiaitten pikkuveneitä pysymään poissa tieltä.

”Jos sää suosii he ovat Annamissa tuota pikaa!” murahti hänen harteikas kumppaninsa. ”Siellä syntyy takuulla kovia tappeluja. Ja meidän vaan pitää jäädä tänne jumalien hylkäämään kaupunkiin, muka tilannetta tarkkailemaan! Hitto, ja taas valuu vesitippa pitkin selkäruotoa. Ihan niin kuin ei tässä kirotussa kuumuudessa hiki tarpeeksi kastelisi!”

Hän nykäisi takkinsa kauluksen tiukemmalle paksun kyrmyniskansa suojaksi, mutta piti samalla tarkasti huolen siitä ettei paljastanut panssaripaitaansa, jota koristi kultainen keisarillisen henkivartiokaartin komentajan arvonmerkki. Se esitti kahta toisiinsa kietoutunutta lohikäärmettä. Sitten hän kysyi ärtyneesti: ”Tiedätkös sinä Tao-veikkoseni mitä täällä oikein tapahtuu?”

Laiha mies pudisti murheellisena päätään ja vastasi verkkaan, hypistellen kolmea karvaa, jotka sojottivat hänen poskessaan kasvavasta luomesta:

”Päällikkö ei kertonut minulle yhtikäs mitään, Chiao-veliseni. Mutta varmaan jotakin tärkeää. Ei hän muuten olisi lähtenyt pääkaupungista niin päätä pahkaa ja rynnännyt kanssamme tänne ensin ratsain ja sitten tuolla nopealla sota-aluksella. Täällä

Kantonissa taidetaan hautoa ikävyöksiä. Vaikka saavuimme vasta tänä aamuna olen jo huomannut...”

Äänekäs loiskaus keskeytti hänen sanansa. Kahdelta kuiltä oli pudonnut paali liejuiseen veteen laivan ja laiturin väliin. Joku valkoturbaaninen hyppäsi laivankannelta laiturille ja rupesi potkimaan kuleja huutaen heille vieraskielisiä herjauksia. Tympääntyneisiin vartiomiehiin tuli äkkiä eloa. Yksi syöksähti eteenpäin ja hutaisi nopeasti pertuskansa lappeella kiroilevaa arabia olkapäähän.

”Kynnet irti meidän miehistä senkin koirankuonolainen!” vartiomies huusi. ”Nyt ollaan Kiinassa, muista se!”

Arabi tapaili punaisessa vyössään roikkuvan tikarin kahvaa. Tusina valkokaapuista miestä loikkasi alas laivasta ja veti esiin pitkät kaarevat sapelinsa. Kulit pudottivat paalinsa ja pinkoivat pakoon; vartiomiehet nostivat pertuskansa manailevia merimiehiä vastaan. Äkkiä raudoitettut saappaat kopisivat mukulakiveyksellä. Kaksikymmentä sotilasta marssi tullirakennuksen portista, saarsi harjaantuneen helposti vihaiset arabit ja paimensi heidät keihäillä sohien takaisin laiturin reunalle. Joku pitkä laiha konkkanenäinen arabi nojautui laivan reelingin yli ja rupesi komentamaan merimiehiä kimakalla äänellä. Nämä pistivät miekkansa huoteraan ja kiipesivät kannelle. Kulit palasivat töihinsä muina miehinä.

”Kuinkahan paljon noita röyhkimyksiä mahtaa olla tässä kaupungissa?” ihmetteli komentaja.

”Emmekös me laskeneet että satamassa oli neljä laivaa, vai kuinka? Ja ulompana joen suulla ankkurissa vielä kaksi. Ynnä ne arabit, jotka ovat asettuneet pysyvästi maihin asumaan. Parisen tuhatta, sanoisin. Ja se sinun viheliäinen majapaikkasi on ihan keskellä noiden musulmaanien kaupunginosaa. Loistava

tilaisuus saada puukosta selkään yön pimeydessä! Ei minunkaan majatalossani hurraamista ole, mutta on se sentään ihan eteläportin tuntumassa niin että vartijat ainakin ovat huutomatkan päässä.”

”Millaisen huoneen sait?”

”Toisen kerroksen nurkkahuoneen. Hyvä näköala satamaan ja laitureille, niin kuin puhe oli. Mutta eikös me olla roikuttu täällä jo tarpeeksi kauan, vai mitä luulet? Sade tihenee. Lähdetään kokeilemaan olisiko tuon paikan tarjouksista mihinkään.”

Hän viittasi kohti satamalaiturin perällä häärivää hahmoa, joka juuri sytytti viinituvan punaista lyhtyä.

”Nyt kyllä viini tekisi poikaa!” mutisi Chiao Tai. ”En ole eläissäni nähnyt näin masentavaa paikkaa! Enkä osaa edes kieltä.”

Kompuroidessaan kiireesti liukasta katukiveystä pitkin he eivät huomanneet parrakasta, resuista miestä, joka nyt tuli kauempana satamalaiturilla sijaitsevasta varastosuojasta ja lähti heidän peräänsä.

Satama-alueen laidassa Chiao Tain huomiota kiinnitti se, että kaupunkiin johtavan Kuei-te -nimisen portin luona vallihaudan yli kulkeva silta oli täpötäynnä ihmisiä, jotka kiiruhtivat kuka minnekin asialleen, olkisiin sadetakkeihin verhoutuneina.

”Täällä ei näköjään paljon laiskotella”, hän murahti.

”Sen takia Kantonista etelän rikkain satamakaupunki on tullutkin!” Tao Gan tokaisi. ”Perillä ollaan!”

Hän veti paikatun oviverhon syrjään ja he astuivat sisälle hämärään luolamaiseen anniskelupaikkaan. Härskin valkosipulin ja suolakalan haju lemahti vastaan. Matalista kattoparruista roikkui savuttavia öljylyhtyjä; ne loivat häilyvää

valoaan pikku pöytiin, joissa istui neljän viiden hengen ryhmissä muutama kymmenen asiakasta. He puhuivat vilkkaasti matalalla äänellä. Kukaan ei näyttänyt piittaavan tippaakaan uusista tulokkaista.

Kun he olivat istuutuneet ikkunan ääressä olevaan tyhjään pöytään, heitä seurannut parrakas mies tuli sisään. Hän meni suoraa päätä kapakan perälle puisen tiskin ääreen, missä majatalonisäntä paraikaa lämmitti tinaisia viinikannuja kuumavesivadissa.

Tao Gan pyysi hyvällä Kantonin murteella tarjoilijaa tuomaan heille kaksi suurta kannullista viiniä. Odotellessaan Chiao Tai nojasi kyynärpäitään rasvaiseen pöytään ja tarkasteli synkeänä muita vieraita.

”Onpas sakkia!” hän mutisi hetken päästä. ”Näetkös tuonkin kamalan näköisen kääpiön! Kumma etten moista hurjaa menninkäisen naamaa huomannut heti sisään tullessani!”

Tao Gan vilkaisi pientä paksukaista, joka istui yksinään ovensuupöydässä. Miehellä oli mustanpuhuva lättänaama, matala uurteinen otsa ja littaaan lyöty nenä. Pienet syvällä olevat silmät pälyilivät villiintyneitten kulmakarvapehkojen alta. Hän puristi suurilla karvaisilla käsillään tyhjää viinipikaria.

”Ainut säällisen näköinen kaveri istuu naapuripöydässä!” Tao Gan suihkasi. ”Vaikuttaa ammattinyrkkeilijältä.” Hän nyökkäsi viereisessä pöydässä istuvaa harteikasta miestä tarkoittaen. Tällä oli siisti tummansininen kaapu, jonka musta vyö oli kietaistu tiukkaan hänen hoikan vyötärönsä ympärille. Raskasluomiset silmät antoivat hänen miellyttävälle, vahvasti ruskettuneille kasvoilleen hiukan unisen ilmeen. Hän tuijotti kaukaisuuteen ilmeisesti aivan omissa ajatuksissaan.

Epäsiisti tarjoilija asetti heidän eteensä kaksi suurta viinikannua ja palasi sitten tiskin taakse. Hän ei ollut huomaavinaanakaan kääpiötä, joka heilutti hänelle tyhjää pikariaan.

Chiao Tai maistoi varsin epäileväisen näköisenä.

”Ei hullumpaa!” hän huudahti myönteisesti yllättyneenä, tyhjensi kuppinsa ja lisäsi: ”Itse asiassa vallan mainiota!” Toisen mukillisen hän joi yhdellä pitkällä siemauksella. Tao Gan seurasi esimerkkiä iloisesti virnistäen.

Partasuu mies oli kaiken aikaa pitänyt heitä silmällä tiskin äärestä ja laskenut montako pikarillista miehet joivat. Nähdessään ystävysten tilaavan vielä kuudennenkin kierroksen hän aikoi lähteä liikkeelle, mutta vilkaisi sitten kääpiötä ja muutti mielensä. Naapuripöydän nyrkkeilijä, joka toisesta silmäkulmastaan oli seurannut sekä parrakasta miestä että kääpiötä, ryhdistäytyi. Hän siveli mietteissään lyhyttä siististi leikattua leukapartaansa.

Chiao Tai laski tyhjän pikarinsa pöydälle, läimäytti toverinsa luisevaa olkapäätä niin että läjähti ja sanoi leveästi hymyillen:

”En pidä tästä kaupungista enkä tästä kirotnut kuumasta ilmastosta enkä tästä haisevasta kapakastakaan. Mutta hitto vieköön, viini on kyllä oivaa ja oli miten oli: tuntuu mukavalta olla taas töissä. Mitäs mieltä sinä veli Tao olet?”

”Minäkin ennätin jo tympääntyä pääkaupunkiin”, toinen vastasi. ”Pidähän varasi, arvonmerkkisi näkyy!”

Chiao Tai kohensi jakkunsa liepeitä. Mutta tiskin ääressä luuhaava parrakas mies oli jo nähnyt vilauksen kultaisesta merkistä. Hänen kapeat huulensa kaartuivat tyytyväiseen hymyyn, mutta hymy hyytyi kun hän näki, että siniturbaaninen arabi, jonka vasen silmä karsasti, tuli sisään ja liittyi kääpiön

seuraan. Partasuu käänsi heille selkänsä ja pyysi kapakanomistajaa täyttämään hänen pikarinsa.

”Taivas tietää, ettei minua ole luotu paraatiupseeriksi!” huudahti Chiao Tai täyttäessään pikareita uudemman kerran. ”Neljä vuotta minä sitä jo olen kestänytkin, voitkos kuvitella! Näkisitpä millaisessa sängyssä minun kuvitellaan nukkuvan! Silkkityyny, silkkilakanat ja brokadiuutimet! Tunnen itseni joksikin hemmetin huoraksi! Arvaas mitä teen, joka penteleen ilta? Kaivan vuoteen taakse piilottamani kaislamaton esiin, levitän sen lattialle ja nukun makeasti! Muuta vaivannäköä siitä ei koidu kuin se, että vuodetta täytyy vähän myllätä aamuisin, jotten menetä kasvojani palvelusväen silmissä!”

Hän rämähti nauruun. Tao Gan perässä. Hilpeytensä vallassa he eivät huomanneet kuinka äänekkäältä heidän hörötyksensä kuulosti. Keskustelu oli näet vaiennut; asiakkaat tuijottivat vihamielisen hiljaisuuden vallitessa ovelle. Kääpiö äkäili tarjoilijalle, joka seisoి käsivarret ristissä miekkosen pöydän edessä. Nyrkkeilijä katseli heitä hänkin, mutta käänsi sitten huomionsa tiskin luona seisovaan mieheen.

”Ja minä taas saan tänä iltana mennä nukkumaan kaikessa rauhassa ullakolleni!” Tao Gan sanoi vinosti hymyillen. ”Ei tarvitse ensiksi hätistellä pois niitä palvelustyttösiä, joita taloudenhoitajani edelleen lähettää pakeilleni. Se lurjus toivoo sitkeästi onnistuvansa jonakin päivänä kauppaamaan jonkun niistä minulle jalkavaimoksi!”

”Mikset käske hänen lopettaa tuommoista typerää touhua? Hei, otetaanpas ryyppy!”

”Säästää rahaa, säästää rahaa, kuomaseni! Typykät tulevat ilmaiseksi töihin kun laskevat saavansa rikkaan vanhanpojan verkkoonsa!” Tao Gan tyhjensi pikarinsa ja jatkoi: ”Onneksi sinä

ja minä emme ole naimisiin menevää tyyppiä! Niin kuin ystävämme ja kollegamme Ma Joong!”

”Älä mainitse sitä kurjaa kelmiä!” Chiao Tai kiljaisi. ”Ajatella, naituaan neljä vuotta sitten ne kaksostytöt hän on jo siittänyt maailmaan kuusi poikaa ja kaksi tytärtä! Alentaa nyt ikäväksi puurtamiseksi puuhan josta herrasmiesten pitäisi nautiskella! Ja nykyään hän jopa pelkää mennä juovuksissa kotiin. Ja entäs...”

Hän vaikenä ja jäi hämmästyneenä seuraamaan ovelta syntynyttä kahakkaa. Ruma kääpiö ja arabi olivat nousseet seisomaan ja ruvenneet kiroamaan kasvot vihasta hehkuen tarjoilijalle, joka oli yrittänyt heittää heidät ulos. Muut vieraat seurasivat tapahtumia naama peruslukemilla. Äkkiä arabi hamusi tikariaan. Kääpiö tarrasi kiireesti hänen käsivarteensa ja kiskoi hänet ulos. Tarjoilija sieppasi kääpiön viinipikarin ja nakkasi sen heidän peräänsä. Astia särkyi pieniksi pirstaleiksi katukiveykseen. Asiakasjoukko kohahti hyväksyvästi.

”Täkäläiset eivät taida pitää arabeista”, Chiao Tai tokaisi.

Viereisen pyödan mies käänsi päätään.

”Tuo ei kylläkään ollut arabi”, hän selitti heille hyvällä pohjoismurteella. ”Mutta oikeassa olette. Eivät täkäläiset ihmiset pidä arabeistakaan. Mitä he täällä tekevät? Eivät juo edes viinejämme. Eivät saa, usko kieltää.”

”Mustat murjaaniparat, menettävät elämän parhaat nautinnot!” Chiao Tai sanoi virnistäen. ”Ottakaa kanssamme kierros!” Kun vieras hymyillen siirsi tuolinsa heidän pöytänsä Chiao Tai kysyi häneltä: ”Oletteko te pohjoisesta?”

”En, minä olen syntynyt ja kasvanut täällä Kantonissa. Mutta olen matkustellut paljon ja matkustavaisen on pakko opetella kieliä. Olen nähkääs merikapteeni, nimeni on Nee. Milläs asioilla te täällä etelässä liikutte?”

Tuomari Deen jännittävät tutkimukset jatkuvat, tällä kertaa sykkivässä Kantonissa.

Tuomari Dee saapuu Kantoniin. Kansainvälinen kaupunki tunnetaan iloisesta elämästä ja Helmijoen kukkaislaivoista. Tuomari Dee on kuitenkin vakavammilla asioilla: oikeusalan virkamies on kadonnut ja Deellä on taas uusi mysteeri ratkaistavanaan. Dee seuraa johtolankoja miehen olinpaikasta ja tutustuu samalla vilkkaaseen kaupunkiin ja sen asukkaisiin. Tapaus alkaakin ratketa yllättävällä tavalla, kun vastaan tulee sirkkoja myyvä sokea tyttö. Mutta tuomarin on oltava alati varuillaan, sillä Kantonin kaduilla piilee vaaroja.

Murha Kantonissa on salapoliisiromaani, joka sijoittuu 600-luvun muinaiseen Kiinaan.

Hollantilainen Robert van Gulik (1910–1967) teki pitkän uran diplomaattina. Hän asui vuosia Kaukoidässä, jonne myös hänen jännittävät historialliset dekkarinsa sijoittuvat.